A Bánki-erdő (HUHN20019) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Debrecen
2016.

Készítette
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner
BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Vezető szakmai koordinátor
Olajos Péter

Szakmai koordinátor

Vezető természettudományi szakértő

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Közreműködő szakértők
Demeter László
Dr. Gulyás Gergely
Lukács Attila
Tóth Pál

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2016.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai ... 4
1.1. Név ... 4
1.2. Azonosító kód ... 4
1.3. Kiterjedés ... 4
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek ... 4
1.4.1. Jelölő élőhelyek ... 4
1.4.2. Jelölő fajok ... 4
1.6. Egyéb védettségi kategóriák ... 4
1.7. Tervezési és egyéb előírások ... 5
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv ... 5
1.7.2. Településrendezési eszközök ... 5
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek ... 5
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek ... 5
1.7.5. Halgazdálkodási tervek ... 5
1.7.7. Egyéb tervek ... 5
2. Veszélyeztető tényezők ... 6
3. Kezelési feladatok meghatározása ... 8
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése ... 8
3.2. Kezelési javaslatok ... 8
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés ... 20
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések ... 20
3.2.4. Kutatás, monitorozás ... 20
3.2.5. Mellékletek ... 21
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében ... 22
3.3.1. Agrártámogatások ... 23
3.3.2. Pályázatok ... 23
3.3.3. Egyéb ... 23
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja ... 23
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök ... 23
3.4.2. A kommunikáció címzettjei ... 23
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel ... 24

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Bánki-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (KjTT)

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20019

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	368,55 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 91I0* - Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)
- 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)

*: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

- Magyar nőszirom *(Iris aphylla* subsp. *hungarica)*

1.5. Érintett települések

Hajdú-Bihar megye: Debrecen

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A terület egy része (288,77 ha) a Hajdúsági Hajdúsági Tájvédelmi Körzet (kiterjedése 7101,1 ha) része (2/1988. (V. 26.) KVM rendelet az Egyes területek védetté nyilvánításáról - Hajdúsági Tájvédelmi Körzet).

A tervezési terület nem érint madárvédelmi területet.

A tervezési terület az Országos Ökológiai Hálózat magterület övezetének (85%), illetve pufferterület övezetének (15%) része.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Hajdúsági Tájvédelmi Körzet természetvédelmi kezelési terve 1996. A kezelési terv elkészítése még a kezelési terv dokumentációkra vonatkozó egységes követelményrendszer kidolgozása előtt történt és hivatalosan nem került elfogadásra.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 13/2010. (IX. 17.) önkormányzati rendelete Hajdú-Bihar megye területrendezési tervéről.

Debrecen MJV 8/2003. (V. 23.) Kr. sz. rendelete a település helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről (többször módosítva).

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve (érvényes: 2007.01.01 – 2016.12.31.) Törzskönyvi szám: 31/87/2007. Kelt: 2012. december 20.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

I/3. Hajdú-bihari apróvadas körzet vadgazdálkodási terve. Érvényes: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Egyetértés Vadásztársaság, Debrecen-Pac (vadgazdálkodási egység kódszáma: 09-902810-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Hajdú-Bihar Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Nyírerdő Zrt., Debrecen-Haláp (vadgazdálkodási egység kódszáma: 09-903010-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Hajdú-Bihar Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

Berettyó alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve – Közreadta a TIKÖVIZIG és a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság. Esedékes felülvizsgálat éve: 2015. december 12.

1.7.7. Egyéb tervek

Egyéb terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
F03.01.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	L	2,65	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* é s *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0): a vadrágás akadályozza a természetes felújulást
				Magyar nőszirom (*Iris aphylla subsp. hungarica*): itt főleg a felszaporodott vaddisznó állománya tesz kárt a száraz időszakokban jelentkező erdős túrásával. Az állatok kitúrják a talajból a növény rizómáit. Nagy területen felszaggatják a gyepszintet és utat nyitnak a gyomosodásnak, az invazív növények terjedésének
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	3,8	Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*), keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0): a fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*) és a késeimeggy (*Padus serotinus*) tömegesen árasztja el az élőhelyek fennmaradt állományait teljesen átalakítva azok szerkezetét
				Magyar nőszirom (*Iris aphylla subsp. hungarica*): főleg a folyamatosan terjedő akác (*Robinia pseudo-acacia*), kései meggy (*Padus serotinus*) és alkörmös (*Phytolacca americana*) terjedésével erősen beárnyékolja a nőszirom élőhelyeit képező felnyílt foltokat, ami eleinte a virágzás elmaradásához, majd a teljes kipusztuláshoz vezet.
J03.02	élőhelyi-összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi hatásra	M	4,4	Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*), keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0): az élőhelyek annyira fragmentálódtak, hogy az egyes foltok közötti kapcsolat nem biztosított
K02.01	fajösszetétel megváltozása (szukcesszió)	L	2,7	Magyar nőszirom (*Iris aphylla subsp. hungarica*): az erdőssztyepp tisztások becserjésedése megszünteti a nőszirom élőhelyeit.
K05.02	növények csökkenő termékenysége/genetikai leromlása	L	2,7	Magyar nőszirom (*Iris aphylla subsp. hungarica*): a fennmaradt állományok kis mérete és elszigeteltsége hosszú távon a genetikai változatosság erős beszűküléséhez vezet.
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	M	4,4	Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*), keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0): A terület főként a globális folyamatok hatására erőteljesen szárazodik Az élőhelyek ennek hatására hosszú távon

				eltűnhetnek.
Kód	**Jövőbeli valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve**	**Jelentősége**	**Érintett terület nagysága (%)**	**Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?**
B02.01	erdőfelújítás	M	3,8	Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*): itt a teljes talajelőkészítéssel végzett felújításra gondolunk. Jelenleg a kocsányos tölgyes felújításokat teljes talajelőkészítés előzi meg, aminek jelentős degradáló hatása van az aljnövényzetre. Az ilyen módon felújított állományok még idős korukban sem lesznek többé megfeleltethetők a jelenlegi „homoki tölgyes” élőhelynek
				Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* é s *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0): itt a teljes talajelőkészítéssel végzett felújításra gondolunk. Jelenleg a kocsányos tölgyes felújításokat teljes talajelőkészítés előzi meg, aminek jelentős degradáló hatása van az aljnövényzetre. Az ilyen módon felújított állományok idős korukra is csak nagyon alacsony természetességű állományokká fejlődhetnek
				Magyar nőszirom (*Iris aphylla subsp. hungarica*): az üzemszerű tarvágásos, teljes talajelőkészítéssel végzett felújítás elpusztítja a növényt és élőhelyét

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

A Bánki-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatók.

A természetvédelmi célállapot:

A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület egyéb természetes, közösségi jelentőségű (de nem jelölő) élőhelyek kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- Inváziós és tájidegen fa- és cserjefajok (akác, kései meggy stb.) folyamatos visszaszorítása, az ilyen fajok uralta tervezett erdőkben fafajcsere őshonos, a tájra, és élőhelyekre természetesen jellemző fajokra. A tölgyesekből és egyéb őshonos fafajok uralta állományokból az ilyen fajok folyamatosan eltávolítandók, sarj- és újulatképződésük megakadályozandó. Ezt a tevékenységet a magyar nőszirom által benépesített erdőrészletekben, illetve a fokozottan védett tölgyesekben sürgősséggel kell végezni;
- Száraz termőhelyeken végzett szerkezet-átalakító felújítások során lehetőséget kell teremteni a felnyíló, erdőssztyepp jellegű állományrészek kialakulására.
- Az érintett, legalább karakterében őshonos fafajú (természetes, féltermészetes) erdőfoltokban átállni olyan erdőkezelési módszerre, mely a folyamatos erdőborítást biztosítja (tarvágás és teljes talajelőkészítés és tuskózás mellőzése), ugyanakkor idős (részben odvas) faegyedek és holt faanyag kellő arányú meglétét is.
- A terület nagyvadállományát olyan szinten tartani, ami nem akadályozza az egészséges erdődinamikát
- A jelölő élőhelyek veszélyeztetésének csökkentése érdekében vadföld nem létesíthető, a meglevőket őshonos fajokkal erdősíteni szükséges.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységek (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhelyrekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja „*(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.*”
Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A Bánki-erdő Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 6 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2013-ban tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határ követő egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezelések, beavatkozások gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekintő, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

<u>KE-1 kezelési egység</u>

(1) Meghatározása: ebbe a kezelési egységbe tartoznak a területen található pusztai tölgyes és keményfás ligeterdő fragmentumok. A nyílt homoki tölgyesek (*Festuco-Quercetum*) a Natura 2000 terület legnagyobb értékei, országos és európai ritkaságuk miatt kiemelt figyelmet érdemelnek. A kezelési egység összes kiterjedése 32,53 ha.
Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott területek. Nagy részük védett, vagy fokozottan védett, a Hajdúsági Tájvédelmi Körzet része. A Debrecen-Létavértes műúttól D-re található állományok nem védettek.

Az élőhelyhez tartozó öreg kocsányos tölgyesek többnyire sarj eredetűek. A pusztai tölgyesként *(Festuco rupicolae-Quercetum roboris)* azonosítható állományok megőrzése nemzetközi jelentőséggel is bír. Itt fordul elő a jelölő növényfaj is. Elsősorban az akác, a kései meggy és az alkörmös terjedése jellemző, és velük párhuzamosan a nitrogénkedvelő növények térhódítása nő, leginkább a szegélyek irányából. A degradációs folyamatok ellenére még ezekben a foltokban is számos jó természetességű, fajgazdag gyepszinttel bíró állományrész maradt. Egyre nő a kiszáradó fák mennyisége, ami részben a sarjaztatásos eredet következménye lehet, de a térséget általánosan sújtó kiszáradás is szerepet játszhat benne. További jelentős probléma, hogy a 2005-ben bekövetkező széldöntések az addiginál is jobban felszabdalta, elszigetelte az idős állományrészeket. A kezelési egységbe tartozó foltok emiatt sokszor csak idős kocsányos tölgyek facsoportjai.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): nyílt homoki tölgyesek (M4), alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5), keményfás ártéri erdők (J6)
- Natura 2000 élőhelyek: euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0*) (jelölő élőhely), keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0) (jelölő élőhely)
- érintett erdőrészletek: Debrecen 378A, 378U (idős része), 460F, 461H, 461G (idős facsoportja), 461K, 462A, 462G, 462J, 462L, 458A, 457E, 457F, 456E (idős facsoportjai) 456G, 455A, 455F, 466B, 466H, 467J, 467M.
- Védett természeti területet érintő erdőrészletek: Debrecen 460F, 461H, 461G (idős facsoportja), 461K, 462A, 462G, 462J, 462L, 458A, 457E, 457F, 456E (idős facsoportjai) 456G, 455A, 455F, 466B, 466H, 467J, 467M.

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Szükséges volna a folyamatos erdőborítást szolgáló üzemmódok valamelyikének bevezetése a kezelési egységen belül.
Azonban ezen az erdészeti szempontból szélsőséges termőhelyen (igen száraz, sekély termőrétegű humuszos homok) jól működő erdőfelújítási technológia nem ismert. A kezelési egységbe tartozó igen ritka előfordulású felnyíló erdőállományok erdőrezervátumszerű működtetése megfelelő lehetne, de a természetes felújulásnak nem kedveznek a szélsőséges termőhelyi körülmények, így ez nem javasolható. Emiatt javasoljuk a kezelési egységben a *faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód*ra való áttérést. Erre lehetőséget ad az erdőtervrendelet. Ebben az esetben felújítási kötelezettség nem keletkezik, de a 2009. évi XXXVII. törvény 29. § (1) d) lehetőséget ad ezekben az erdőkben is az erdőfelújítási célú fakitermelésre. Annak ellenére, hogy ekkor a mesterséges erdőfelújítás lehetősége megszűnik (és a további, a megalapozó dokumentáció 1.3.3. pontjában megfogalmazott, jelenleg nem feloldható konfliktuspontok megléte ellenére), szükséges volna újulat mesterséges betelepítése a pusztuló fák pótlására. Ezt egyedi, kiscsoportos, vagy lékes beültetéssel lehetne végezni az eltávolított fásszárú özönfajoktól megtisztított foltokon. A beavatkozás sürgető, mert a kocsányos tölgy faállomány ezeken az élőhelyeken idős, többnyire sarj eredetű és nagyjából egykorú.
A felújításra vonatkozó javaslat koncepciótervnek tekinthető, mivel a hatályos jogszabályi környezetben nem végezhető és az államigazgatási szabályozásba nem illeszthető, ráadásul kidolgozott technológia sincs rá.
Amennyiben vágásos üzemmód marad, a tarvágásos, teljes talajelőkészítéssel végzett erdőfelújítást abban az esetben is el kell kerülni.
A kezelési egységben az egyik legfontosabb feladat az özönnövények visszaszorítása. A kései meggy (*Padus serotinus*) mellett a legsürgetőbb feladat az akác (*Robinia pseudo-acacia*) kiirtása ezekről az élőhelyekről, ami az erdőgazdálkodó aktív közreműködését feltételezi. Az akác esetében valószínűleg a vegyszeres kezelés lehet hatékony módszer a sarjképződés megakadályozására, hiszen az intenzív legeltetés, vagy a tuskók és a gyökérzet eltávolítása ebben a környezetben nem alkalmazható megoldás. Az özönnövények irtását néhány évente újra el kell végezni, mivel a környező faültetvényekben élő tömeges állományaik felől folyamatos az utánpótlásuk.
Érintkező (szomszédos) állományokra vonatkozó javaslatok: a szomszédos erdőrészletek teljes talaj-előkészítéssel végzett erdőfelújításai során tuskóprizmák ne kerüljenek a kezelési egység határára, mivel azok az özönfajok új terjedési gócpontjait képezik, és fizikai akadályt

is jelentenek a növényfajok terjedése előtt. A szomszédos erdőterületekből célszerű lenne létrehozni egy olyan puffer övezetet (a KE-2 egység teljes területén, az érintkező erdőrészletekben), ahol szintén rendszeresen folyna az özönnövények visszaszorítása. Ezzel csökkenthető lenne az élőhelyre nehezedő inváziós nyomás. Ezek a javaslatok a KE-2 egység területét érintik, így ott is megjelennek.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- Debrecen-Halápi Erdészeti Körzet erdőterve
- Védett természeti területen fekvő erdők (ilyen 2 részlet kivételével mindegyik érintett erdőrészlet a kezelési egység területén) esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni. A KvVM a természetvédelmi szempontú részletes elemzése és vizsgálata után, az ETF-310/2007. számú ügyiratában értett egyet a körzeti erdőtervek jóváhagyásával.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészleteiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés (E03).
- Meghatározott erdőrészletekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével (E10).
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal (E51).
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása (E31).
- Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése (E33).
- Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása (E47).
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során (E18).
- Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése (E61).
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően (E73).
- Erdősztyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése (E76).
- Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.(E83).
- A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni (VA02).
- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető (VA03).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós javaslatok nem merülnek föl a kezelési egységre vonatkozóan.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:
A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A felsorolt javaslatok az euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*) és a keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0) jelölő élőhelyek állományainak fennmaradását segítik elő.
Özönnövények visszaszorítása: az élőhelyet jelenleg leginkább a kései meggy (*Padus serotinus*), az akác (*Robinia pseudo-acacia*), az alkörmös (*Phytolacca americana*), nedvesebb termőhelyeken a vörös (amerikai) kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) és zöldjuhar (*Acer negundo*) előrenyomulása veszélyezteti. Kezelés híján néhány év alatt jelentősen felszaporodnak, és komoly degradációt eredményeznek.
Felújítás: a pusztai tölgyes állományokban a körzeti erdőtervnek megfelelő gazdálkodás csak elviekben megfelelő, nem kerülhető meg az a probléma, hogy ezen állományok felújítása az általánosságban alkalmazott módszerekkel nem végrehajtható, mivel itt a lágyszárú növényzet fennmaradása is rendkívül fontos. Erre a problémára adjuk meg koncepciótervként a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérést.
Érintkező (szomszédos) állományokra vonatkozó javaslatok: ezekkel a beavatkozásokkal ideális esetben a ma már elszigetelt állományok növelése megoldhatóvá válna, ezzel az izoláció mértéke csökkenthető lenne.
A vadállomány csökkentésére vonatkozó javaslatokra azért van szükség, mivel a jelentősen felszaporodott vaddisznó állomány komoly túrási károkat képes okozni az élőhely gyepszintjében.
A megadott javaslatok továbbá a jelölő magyar nőszirom (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) növényfaj, a közösségi jelentőségű homoki nőszirom (*Iris arenaria*), illetve a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) közösségi jelentőségű állatfajok állományainak fennmaradását is szolgálják.

<u>KE-2 kezelési egység</u>

(1) Meghatározása: ebbe az egységbe tartoznak azok az erdőállományok, amelyek a KE-1 egység idős tölgyes állományai között terülnek el, azok között a kapcsolatot megteremthetik, de a távlati célállomány nem kocsányos tölgyes vagy hazai nyáras, hanem erdeifenyves. Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott területek. Kizárólag védett területen találhatók. A kezelési egység kiterjedése 17,63 ha. A kezelési egységet akácosok és erdeifenyvesek alkotják.

(2) Érintettség vizsgálata:
- A kezelési egység élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): akácültetvények (S1), ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4)
- Natura 2000 élőhelyek: -

- érintett erdőrészletek: Debrecen 455C, 455H, 455M, 456F, 462F (keleti része), 466D, 466F
- Védett természeti területet érintő erdőrészletek: Debrecen 462F, 455C, 455H, 455M, 456F, 466D, 466F

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az érintett erdőrészletek körzeti erdőtervekben meghatározott jelenlegi fatípusai akácosok és erdeifenyvesek. A távlati célállományok idegenhonos fajok állományai: erdeifenyvesek, egyéb lomb elegyes erdeifenyvesek.
A jelölő élőhely meglévő állományainak (KE-1 egység) hosszú távú fennmaradását és gyarapodását szolgálhatná elegyes kocsányos tölgyesek kialakítása a KE-2 egység teljes területén (tehát a jelölő élőhely foltjait egymással összekötő, nem őshonos és tájidegen távlati célállományú faállományok helyén). Ez a távlati célállományok megváltoztatását, szerkezetátalakítást is jelentene a KE-2 kezelési egység teljes területén. A távlati célállomány javaslatunk szerint az érintett erdőrészletek esetében elegyes kocsányos tölgyes (főképp kocsányos tölgy és hazai nyarak, szilek, mezei juhar, a nedvesebb termőhelyeken magyar kőris is).
Így a KE-2 kezelési egység a pusztai tölgyes és a ligeterdő foltjainak elszigeteltségét csökkentené, annak jelenthetne pufferzónát, javaslatunk szerint a továbbiakban ezt szem előtt tartva kellene a kezelését végezni. Így tehát ennek a kezelési egységnek a teljes területén célszerű lenne létrehozni egy puffer övezetet, ahol szintén rendszeresen folyna az özönnövények visszaszorítása. Ezzel csökkenthető lenne a jelölő élőhelyre nehezedő inváziós nyomás.
Ezt célszerű lenne kiegészíteni a gyepszint jellemző vázfajainak vetésével. A tájra jellemző őshonos fafajokkal való erdősítésre alkalmatlan magas buckákon tisztásokat célszerű kialakítani. Ezekkel a beavatkozásokkal ideális esetben a ma már elszigetelt állományok izolációjának csökkentése válna megoldhatóvá.
Megjegyezzük, hogy ezek a javaslatok ugyanúgy hosszú távú koncepciótervnek tekinthetők,, mint a KE-1 esetében, hiszen ugyanúgy fennállnak a megalapozó dokumentáció 1.3.3. fejezetében részletezett, a hatályos jogszabályi és igazgatási szabályozásból adódó konfliktuspontok.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- Debrecen-Halápi Erdészeti Körzet erdőterve
- Védett természeti területen fekvő erdők (ilyen mindegyik érintett erdőrészlet a kezelési egység területén) esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni. A KvVM a természetvédelmi szempontú részletes elemzése és vizsgálata után, az ETF-310/2007. számú ügyiratában értett egyet a körzeti erdőtervek jóváhagyásával.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása (E54).
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása (E31).

- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során (E18).
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően (E73).
- Erdősztyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése (E76).
- Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.(E83).
- A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni (VA02).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az általános javaslatok között megfogalmazottak szerkezetátalakításnak minősülnek, így élőhelyrekonstrukciós javaslatnak tekintjük.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem értelmezhető.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A felsorolt javaslatok az euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (91I0*) és a keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0) jelölő élőhelyek állományainak fennmaradását segítik elő azáltal, hogy a az egyes fennmaradt állományok közötti kapcsolatot erősítik. A kezelési egység rekonstrukciójával erősebb kapcsolatot lehetne létrehozni a jelenleg elöregedett, és elszigetelt idős állományok (KE-1) között. Az idős állományok között jelenleg is főképp kocsányos tölgyessel újítanak föl, a KE-2 egység ezt egészítené ki azokon a helyeken, ahol idegenhonos távlati célállomány található. A KE-2 egység így a többi összekötő erdőállománnyal együtt eleinte mint pufferzóna működhetne, később az állományok korosodásával akár maga is jelölő pusztai tölgyessé, vagy keményfás ligeterdővé válhatna, így növekedne az élőhely kiterjedése. A legtöbb önkéntesen vállalható kezelési javaslat abban az esetben is szükséges, ha a fafajcsere és az új kezelésre való átállás nem történik meg. Ilyen pl. az özönnövények visszaszorítása.
A vadállomány csökkentésére vonatkozó javaslatokra azért van szükség, mivel a jelentősen felszaporodott vaddisznó állomány komoly túrási károkat képes okozni az élőhely gyepszintjében.
A megadott javaslatok továbbá a jelölő magyar nőszirom (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) növényfaj, illetve a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) közösségi jelentőségű állatfajok állományainak fennmaradását, esetleges növekedését is szolgálja.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: ebbe az egységbe tartoznak a Natura területnek a KE-1 egységbe és a KE-2 egységbe be nem sorolt erdőállományai. A Natura terület nagy részét alkotják. Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott területek. Nagy részük védett vagy fokozottan védett, kisebb részük (a Debrecen-Létavértes műúttól D-re eső rész) nem védett. A kezelési egységbe erdőszéli gyepsávok, vagy művelésből ideiglenesen kimaradt gyepsávok (ezek is erdőrészlet részeként) is tartoznak, ezek száraz, jellegtelen homoki gyepek. Továbbá fás vagy gyengén fásodott tuskóprizmák, hagyásfa-csoportok, egy dagonya. Ide tartozik egy vélhetően vadak számára fenntartott sűrű bozótos erdőrészlet is. A fafajok szempontjából elmondható, hogy a kezelési egység jelentős része hazai honos fajokból áll, ezen belül is sok a fiatal kocsányos tölgyes felújítás. Ugyancsak sok a nem tájhonos erdő: akácosok, erdeifenyvesek, vörös tölgyesek, egy részlet nemes nyáras. A kezelési egység kiterjedése 311,83 ha.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): őshonos fafajú fiatalosok (P1), őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB), őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC), őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők (RDb), akácültetvények (S1), egyéb ültetett tájidegen lombos erdők (S3), ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4), nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7).
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): jellegtelen üde gyepek (OB), jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), lágyszárú özönfajok állományai (OD), magaskórós ruderális gyomnövényzet (OF), üde és nedves cserjések (P2a), galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b), idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c), nemesnyárasok (S2), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6), tanyák, családi gazdaságok (U10)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- érintett erdőrészletek: Debrecen 378B, 378C, 378D, 378E, 378F, 378G, 378H, 378I, 378J, 378K, 378L, 378M, 378N, 378O, 378P, 378Q, 378S, 378T, 378ÚT, 379ÚT, 455B, 455D, 455E, 455G, 455I, 455J, 455K, 455L, 455NY, 455ÚT1, 455ÚT2, 456A, 456B, 456C, 456D, 456H, 456I, 456J, 456K, 456L, 456M, 456N, 456NY, 456TN, 456ÚT1, 456ÚT2, 456ÚT3, 457A, 457B, 457C, 457D, 457G, 457H, 457NY, 457CE, 457ÚT, 458B, 458C, 458D, 458E, 458F, 458G, 458H, 458I, 458J, 458K, 458L, 458NY, 458ÚT1, 458ÚT2, 459A, 459B, 459C, 459D, 459E, 459F, 459G, 459H, 459I, 459J, 459K, 459L, 459M, 459N, 459O, 459P, 459Q, 459NY, 459CE, 460A, 460B, 460C, 460D, 460E, 460G, 460H, 460I, 460J, 460K, 460L, 460M, 460N, 460O, 460P, 460Q, 460R, 460S, 460T, 460U, 460V, 460NY1, 460TI, 460ÚT1, 460ÚT2, 461A, 461B, 461C, 461D, 461E, 461F, 461I, 461J, 461O, 461P, 461NY, 461TI, 461ÚT1, 461ÚT2, 462B, 462C, 462D, 462E, 462H, 462I, 462K, 462NY, 462ÚT1, 462ÚT2, 466A, 466C, 466E, 466G, 466I, 466NY, 466ÚT, 467H, 467I, 467K, 467L, 467N, 467ÚT
- Védett természeti területet érintő erdőrészletek: Debrecen 379ÚT, 455B, 455D, 455E, 455G, 455I, 455J, 455K, 455L, 455NY, 455ÚT1, 455ÚT2, 456A, 456B, 456C, 456D, 456H, 456I, 456J, 456K, 456L, 456M, 456N, 456NY, 456TN, 456ÚT1, 456ÚT2, 456ÚT3, 457A, 457B, 457C, 457D, 457G, 457H, 457NY, 457CE, 457ÚT, 458B, 458C, 458D, 458E, 458F, 458G, 458H, 458I, 458J, 458K, 458L, 458NY, 458ÚT1, 458ÚT2, 459A, 459B, 459C, 459D, 459E, 459F, 459G, 459H, 459I, 459J, 459K, 459L, 459M, 459N, 459O, 459P, 459Q, 459NY, 459CE, 460A, 460B, 460C, 460D, 460E, 460G, 460H, 460I, 460J, 460K, 460L, 460M, 460N, 460O, 460P, 460Q, 460R, 460S, 460T, 460U, 460V, 460NY1, 460TI, 460ÚT1, 460ÚT2, 461A, 461B, 461C, 461D, 461E, 461F, 461I, 461J, 461O, 461P, 461NY, 461TI, 461ÚT1, 461ÚT2, 462B, 462C, 462D, 462E, 462H, 462I, 462K, 462NY, 462ÚT1, 462ÚT2, 466A,

466C, 466E, 466G, 466I, 466NY, 466ÚT, 467H, 467I, 467K, 467L, 467N, 467ÚT

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az egész kezelési egység területén javasolt az őshonos fafajokkal történő felújítás. A védett és természetvédelmi elődleges rendeltetésű erdők esetében ez törtvényi kötelezettség is. A faanyagtermelő elsődleges rendeltetésű, nem védett erdőrészletek esetében a javaslatot ajánlásként fogalmazzuk meg.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- Debrecen-Halápi Erdészeti Körzet erdőterve (érvényes: 2007.01.01 – 2016.12.31.)
- Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni. A KvVM a természetvédelmi szempontú részletes elemzése és vizsgálata után, az ETF-310/2007. számú ügyiratában értett egyet a körzeti erdőtervek jóváhagyásával.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal (E51).
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása (E31).
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során (E18).
- Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően (E73).
- Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.(E83).
- A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni (VA02).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós javaslat nem merül fel.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem értelmezhető.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(8) Kezelési javaslatok indoklása:

Védett területen a felújítások őshonos fafajokkal végezhetők.
Hosszú távon a felsorolt javaslatok mind az euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (Quercus spp.) (91I0*) és a keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0) jelölő élőhely állományainak fennmaradását segítik elő.
A vadállomány csökkentésére vonatkozó javaslatokra azért van szükség, mivel a jelentősen felszaporodott vaddisznó állomány komoly túrási károkat képes okozni az élőhely gyepszintjében, gátolja a felújítás sikerességét.
A megadott javaslatok továbbá a jelölő magyar nőszirom (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), illetve a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) közösségi jelentőségű állatfajok állományainak számára is pozitív hatásúak lehetnek, mivel növekedhet a potenciális élőhelyek kiterjedése.

<u>KE-4 kezelési egység</u>

(1) Meghatározása: kisebb vizesélőhely-foltok, egykori mocsarak kiszáradt maradványai, illetve egy mesterségesen létrehozott tavacska tartozik ide. A kezelési egység összes kiterjedése elenyésző, 1,24 ha. A foltok mindegyike erdőtervezett területen található, 1 közülük külön lehatárolt erdőrészlet, vízállás (Debrecen 460VI).

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídőrös, mételykórós mocsarak (B3), nedves felszínek természetes pionír növényzete (I1), nem zsombékoló magassásrétek (B5), üde és nedves cserjések (P2a), őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA), ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet (D6)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- érintett erdőrészletek: Debrecen 378Q (csak kis része), 456C (csak kis része), 457E (csak kis része), 460VI
- Védett természeti területet érintő erdőrészletek: 456C, 457E, 460VI

(3) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasoljuk, hogy a kicsi élőhelyfoltok maradjanak nyíltak, ezután sem szükséges ezek beerdősítése. Javasoljuk, hogy a belvizet a csapadékos években se vezessék el róluk.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- Debrecen-Halápi Erdészeti Körzet erdőterve (érvényes: 2007.01.01 – 2016.12.31.)
- Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni. A KvVM a természetvédelmi szempontú részletes elemzése és vizsgálata után, az ETF-310/2007. számú ügyiratában értett egyet a körzeti erdőtervek jóváhagyásával.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező (GY26).
- Az egyéb, kijelölt részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása (E23).
- Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása (E24).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Javasoljuk megvizsgálni, hogy a kis vizesélőhely-foltokba húzott sekély árkok funkciójukat betöltik-e, azok véglegesen megszüntethetők-e.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével jár (beépítés, vonalas létesítmények kialakítása) nem javasolható.

(8) Kezelési javaslatok indoklása:

A vizes élőhelyek foltjai a teljes terület élőhelyi változatosságát növelik, emiatt szükséges volna a fenntartásuk. A fennmaradásuk a közösségi jelentőségű mocsári teknős (*Emys orbicularis*) területen lévő állománya amiatt is fontos.

<u>KE-5 kezelési egység</u>

(1) Meghatározása: három kicsike élőhelyfolt tartozik ebbe az egységbe, az egyik tisztás, a másik vélhetően felhagyott tanyahely, a harmadik a magasfeszültségű vezeték nyiladéka. A kezelési egység kiterjedése a Natura területhez képest elenyésző: 1,05 ha.

(2) Érintettség vizsgálata:
- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC), lágyszárú özönfajok állományai (OD), idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- érintett erdőrészletek: Debrecen 457TI, 460NY2, 467ÉP, 467TI
- Védett természeti területet érintő erdőrészletek: Debrecen 457TI, 460NY2, 467ÉP, 467TI

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások
A gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás (GY22).
- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező (GY26).

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A gyepterületek fenntartására a jogszabálynak való megfelelés miatt van szükség. A gyepeken közösségi jelentőségű érték nem fordul elő.

<u>KE-6 kezelési egység</u>

(1) Meghatározása: földutak és műutak, ezek szegélyei, felhagyott tanya, deponálóhely. Részben kezelést nem igénylő területek. A kezelési egység teljes kiterjedése 4,25 ha.

(2) Érintettség vizsgálata:
- A kezelési egység élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): út- és vasúthálózat (U11), telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4), jellegtelen száraz és félszáraz gyepek (OC), nem őshonos fafajok spontán állományai (S6), magaskórós ruderális gyomnövényzet (OF)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírások
- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező. (GY107)
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108)
- A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül. (GY109)

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós javaslatokat nem teszünk.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

Gazdálkodáshoz nem köthető jellegű kezelési, fenntartási javaslatok a kezelési egységre vonatkozóan nem merülnek fel.

(7) Kezelési javaslatok indoklása:

A Natura 2000 terület élőhelyeit és fajait érő káros hatások csökkentése és kizárása fontos feladat. A kezelési egység ilyen jellegű potenciális és aktuális hatásait (pl. gyomosodás, inváziós fajok terjesztése) a javasolt intézkedésekkel lehet csökkenteni.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja. Az élőhelyrekonstrukciós javaslatok összefoglalóan a következők:

A KE-2 kezelési egység esetében az általános javaslatok között megfogalmazottak szerkezetátalakításnak minősülnek, így élőhelyrekonstrukciós javaslatnak tekintjük.

A KE-4 kezelési egység esetében javasoljuk megvizsgálni, hogy a kezelési egység területén két helyen található sekély árkok megszüntethetők-e.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján. Specifikus fajvédelmi intézkedések nem indokoltak.

KE-1, KE-2, KE-3: magyar nőszirom (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), illetve nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) állatfajok.

KE-1: homoki nőszirom (*Iris arenaria*)

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) keretében a területen monitorozás nem zajlik.

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelytérképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2015-ben készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2015-ös felmérés eredményeit célszerű

alapállapotnak tekinteni.

A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

A jelölő élőhelyek monitorozására javasolható 10 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra. Javasolt a jelölő élőhelyek (91I0* - Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*), 91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)) állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű erdőkre vonatkozó módszertan.
A jelölő magyar nőszirom (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*) állományait 10 évente állományfelmérés módszerével célszerű monitorozni.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.

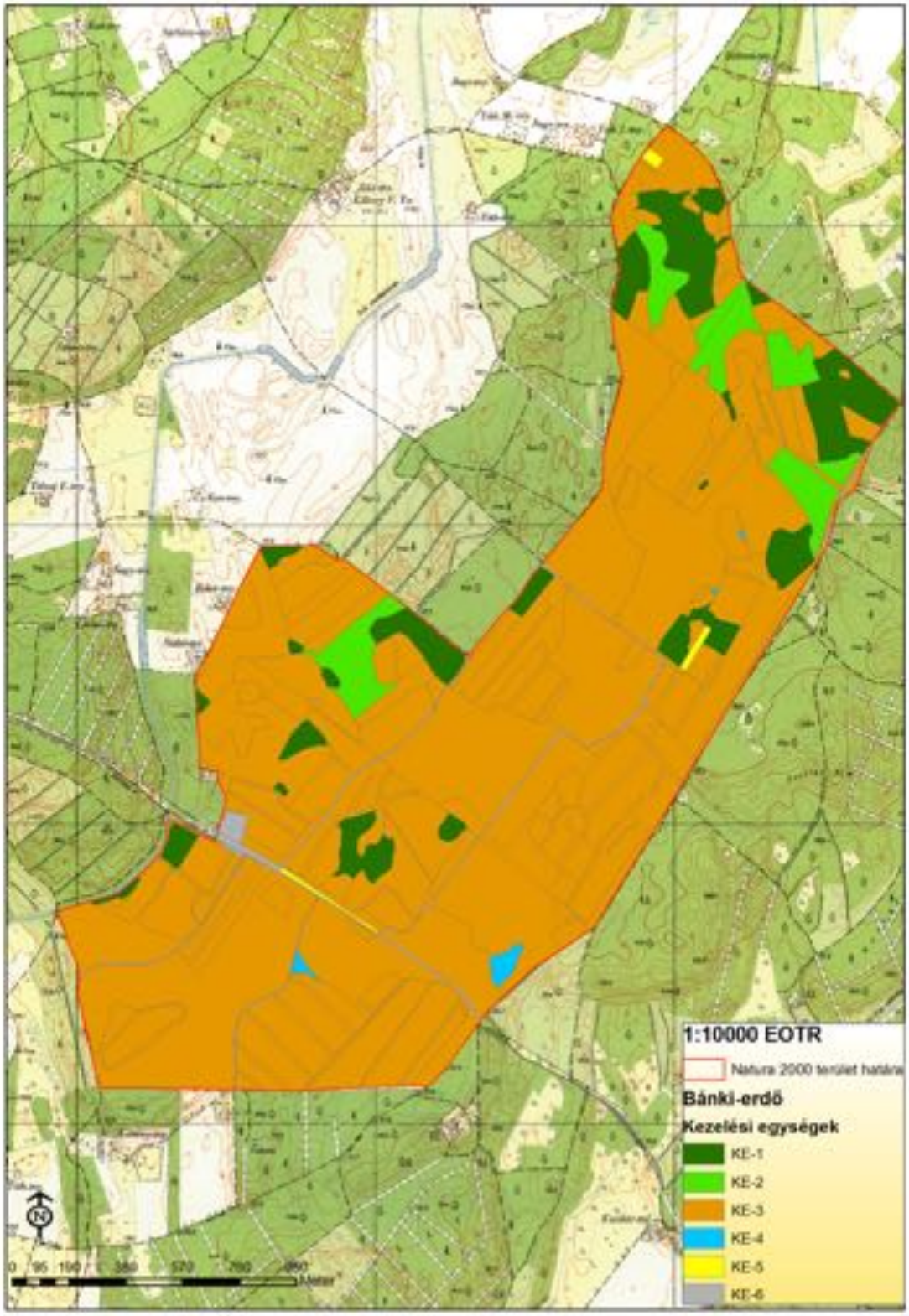

A tervezési terület kezelési egységei. 2017.01.10.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Bánki-erdő (HUHN20019) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.)

Kormányrendelet az irányadó.

A tervezési terület 288,77 ha-on átfed az országos jelentőségű Hajdúsági Tájvédelmi Körzettel, mely területrészre a 4130/2007. (XII.27.) számú KvVM rendeletben foglaltak határoznak meg további szabályokat.

Ezen túl a terület az országos ökológiai hálózat magterület és pufferterület övezetének része (ld. 1.6. fejezet).

A tervezési terület legnagyobb részét kitevő erdők (365 ha) teljes egészében állami tulajdonban, a Nyírerdő Zrt. vagyonkezelésében vannak.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Bánki-erdő kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Debrecen közigazgatási területét érintve ugyan több fizikai blokkban található, azonban azokra - a terület jellegéből adódóan – a Natura 2000 agrártámogatás jelenleg nem vehető igénybe.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatos pályázat nincs folyamatban, sem tervezési fázisban.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

- egyeztető fórum megszervezése és lebonyolítása
- önkormányzati közzététel
- a fenntartási terv internetes felületen való megjelenítése
- érintettek levélben vagy e-mailben való megkeresése

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

- Natura 2000 területtel érintett gazdálkodók
- Natura 2000 területtel érintett földhasználók, hasznosítók és kezelők
- érintett földrészletek tulajdonosai
- földbérlők
- területi államigazgatási szervek
- települési önkormányzatok
- társadalmi szervezetek
- helyi lakosság

A társadalmi egyeztetés szervezése, lebonyolítása:

A fenntartási tervre vonatkozó véleményeket 2017.02.22-ig várjuk az emisszion2@gmail.com email címre, vagy postai úton a következő címre: E-misszió Egyesület, 4400 Nyíregyháza, Szabolcs u. 6. A fenntartási terv egyeztető fóruma 2017.02.15-én 10:00 órai kezdéssel, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság tárgyalójában (4024 Debrecen, Sumen u. 2.) kerül megtartásra. A fenntartási terv jelen tervezete honlapunkról letölthető: http://www.e-misszio.hu/n2

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A fenntartási tervre vonatkozó véleményeket 2017.02.22-ig várjuk az emisszion2@gmail.com email címre, vagy postai úton a következő címre: E-misszió Egyesület, 4400 Nyíregyháza, Szabolcs u. 6. A fenntartási terv egyeztető fóruma 2017.02.15-én 10:00 órai kezdéssel, a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság tárgyalójában (4024 Debrecen, Sumen u. 2.) kerül megtartásra. A fenntartási terv jelen tervezete honlapunkról letölthető: http://www.e-misszio.hu/n2